

A young man and woman are shown in profile, looking towards the right. The man is on the left, and the woman is in the center. They are outdoors, with a blurred background of green trees and foliage. The woman has long blonde hair and is wearing a light grey jacket. The man has dark, curly hair and is wearing a grey sweater. A large yellow graphic element, resembling a stylized drop or a speech bubble, is positioned in the bottom right corner, partially overlapping the woman's jacket.

Anbefalinger om alkohol til forstanderen på efterskolen

Alkoholforebyggelse i overgangen fra grundskoler
til ungdomsuddannelser

**Alkohol &
Samfund**

Baggrund for anbefalingerne

Anbefalingerne er udarbejdet med udgangspunkt i en analyse, som er lavet i samarbejde med COWI i starten af 2022. Undersøgelsen har fokuseret på grundskolernes, efterskolernes, ungdomsuddannelsernes samt kommunernes arbejde med Sundhedsstyrelsens anbefalinger for alkoholforebyggelse. Hovedkonklusionerne fra undersøgelsen er:

1. Mangel på et tydeligt ansvar for forebyggelsesopgaven. Der er uenighed om, hvem der har ansvaret for forebyggelsesopgaven i overgangen fra grundskole til ungdomsuddannelse.
2. Mangel på systematik og kontinuitet i den forebyggende undervisning.
3. Udfordringer med forældreinddragelse. Både grundskoler og efterskoler oplever uenighed blandt forældre om holdningen til unge og alkohol.

På den baggrund har Alkohol & Samfund udarbejdet anbefalinger til grundskolerne, efterskolerne og ungdomsuddannelserne. Dette er gjort i dialog med Efterskoleforeningen, Skole og Forældre, Danske Erhvervsskoler og -Gymnasier, Danske Gymnasier, Sund By Netværket og SSP-Samrådet, som også har bidraget til kvalificering af konklusionerne fra undersøgelsen.

Om undersøgelsen

Alkohol & Samfund har i samarbejde med COWI afdækket, hvilke alkoholforebyggende initiativer der eksisterer på efterskoler. Efterskolerne er blevet spurgt til udbredelsen af forældreinddragelse og forebyggende undervisning.

I alt har 77 forskellige efterskoler, fra 44 kommuner fordelt over hele landet, besvaret spørgeskemaet. Størstedelen af besvarelserne kommer fra forstanderne på efterskolerne.

Alkoholforebyggelse på efterskolerne

Efterskoler spiller en vigtig rolle i overgangen fra grundskoler til ungdomsuddannelser, da omkring en tredjedel af en årgang tager et år på efterskole, inden de starter på en ungdomsuddannelse. Efterskolen bidrager til, at unge får et skelsættende år, hvor de er på egne ben og tager del i et helt unikt fællesskab i trygge rammer. Men efterskoler kan alligevel være en overset arena i arbejdet med alkoholforebyggelse.

Efterskolerne er som udgangspunkt alkoholfri, men der kan være en udfordring med elevfester, der foregår uden for efterskoleregiet. Derfor er en klar forventningsafstemning og dialog med forældrene om alkohol samt forebyggende undervisning for elever relevant i arbejdet med alkoholforebyggelse på efterskoler.

Alkohol & Samfund ønsker med disse anbefalinger at øge prioriteringen af og samarbejdet om alkoholforebyggelsen på tværs af grundskoler, efterskoler, ungdomsuddannelser og kommunen. Så unge og deres forældre bliver mødt af en fælles tilgang til alkohol, uanset om de unge går i 8. klasse, på efterskole eller er startet i 1. g, og så alle aktører tager del i ansvaret.

I det følgende kan forstandere på efterskoler finde inspiration til, hvordan de kan indgå i arbejdet med alkoholforebyggelse på efterskoler.

Sundhedsstyrelsen fraråder børn og unge under 18 år at drikke alkohol

Børn og unge er særlig sårbare over for alkohol. Unge er mere risikovillige end voksne, hvilket øger sandsynligheden for skader, ulykker og død – særligt i kombination med indtag af alkohol. Især rusdrikning kan påvirke modningen og udviklingen af hjernen. De hjerneområder, der påvirkes, er hukommelse, læring, planlægning, beslutninger, impuls kontrol og sprog. Herudover er der en øget risiko for risikofyldt seksuel adfærd og for at opleve uønskede seksuelle tilnærmelser.

Anbefalinger til efterskolen

- 1** Sæt rammerne for alkohol i forbindelse med fester, der holdes under efterskoleopholdet.
- 2** Klæd forældrene på i forhold til alkohol.
- 3** Undervis de unge i flertalsmisforståelse, drikkepres og en inkluderende festkultur.

Sæt rammen for gode elevfester

■ Hjælp forældrene ved at sætte rammen for elevfester.

Efterskoler har elever fra mange forskellige landsdele med forskellig baggrund, alder, modenhed og erfaring med alkohol. Det betyder også, at forældrene kan have forskellige holdninger til deres barns brug af alkohol. Ligesom i grundskolen skal alle forældre klædes på, når deres unge teenager starter på efterskolen, og informeres om efterskolens holdning til alkohol, såvel på efterskolen som uden for.

Forud for det første forældremøde kan I overveje at indsamle forældrenes holdninger til festkultur/alkohol og bruge dem som udgangspunkt for dialogen om rammerne for elevarrangementer uden for efterskolen. Hvis der afholdes fester uden for efterskolen, skal efterskolen hjælpe forældrene ved at fastlægge spillereglerne for festerne. Derudover kan forældreudvalget på opfordring af forstanderen arrangere fede aktivitetsdage med fx klatring, kanotur, en tur i badeland/forlystelsespark, bowling, gokart, paintball mv. Aktiviteter, der inviterer til fællesskab, og hvor alkohol ikke er i centrum.

Erfaringer fra Debjerglund Efterskole

På Debjerglund Efterskole i Ringkøbing-Skjern Kommune har de gode erfaringer med at sætte rammerne for de fester, der afholdes af forældre uden for efterskolen. Efterskolen klæder forældrene på i forbindelse med en forældreweekend, hvor forældrene overnatter på skolen. Forældrene bliver på den måde klædt på til at være forældre til et barn, der skal på efterskole.

Der afholdes seks fester i løbet af året, og den første fest er fredag før efterårsferien. Efterskolen sætter rammerne og reglerne for festen, men forældrene afholder festen. De første tre fester starter på efterskolen med aktiviteter og middag, og eleverne bliver kørt i bus til festen. Til festen er reglerne følgende:

- Kun servering af alkohol på 5 %, fx øl og breezer
- Ingen shots eller stærk spiritus
- Alkohol frie alternativer, fx sodavand og mocktails
- Ingen druklege, fx beer pong
- Ingen udskænkning til fulde elever
- Servering af natmad
- Ingen snus/rygning.

Debjerglund Efterskole har erfaret, at festerne bliver bedre. Efterskolen sikrer, at alle elever bliver inkluderet, og at ingen har dårlige eller pinlige oplevelser til festerne. Det er nemt for forældrene, fordi efterskolen sætter rammen for festerne fra starten af året.

Fem gode råd til fester

1. **Undgå**, at alkohol bliver det bærende element.
2. **Tilbyd** gratis/billige alkoholfrie alternativer.
3. **Undgå** alkohol på over 5%.
4. **Drik ikke** mere end fire genstande pr. elev.
5. **Undgå** druklege.

49% af efterskolerne svarer, at der bliver afholdt forældremøder, hvor dialog om alkohol indgår.

Samtidig oplever 60% udfordringer med inddragelse af forældre i dialogen om alkohol, hvor:

18% angiver mangel på tid.

14% angiver mangel på opbakning fra forældre.

29% svarer 'andet' og uddyber i kommentarer, at det bl.a. skyldes forskellighed blandt forældrene og fysisk lang afstand til forældrene, og at det er svært for efterskolen at styre, hvad der sker uden for efterskoleregion.

En af respondenterne uddyber, hvad udfordringerne skyldes:

Forældrene er **MEGET** forskellige og har derfor meget forskellige opfattelser af, hvor vigtigt emnet om alkohol er.

55% svarer, at eleverne bliver undervist om alkohol på skolen. Samtidig oplever 69% udfordringer i forbindelse med planlægning og afholdelse af undervisning om alkohol. Disse udfordringer skyldes bl.a.:

29% angiver mangel på tid.

21% angiver mangel på viden.

16% angiver mangel på viden.

Samtidig uddyber en af respondenterne, at udfordringen er, at der er

Mangel på interesse fra elevernes side.

Det er svært at nå igennem.

Man kan få indtryk af, at de tænker:

'Ja ja, den er god med dig, men vi er altså unge, og vi vil feste og drikke os i hegnet.'

Klæd forældrene på i forhold til alkohol

- Klæd forældrene på i forhold til unge og alkohol i starten af skoleåret
- Giv forældrene inspiration til og information om dialogen om alkohol

På det første møde med forældrene skal de have information om alkohols påvirkning på den unge hjerne og de negative konsekvenser. Forældre har typisk lige så mange holdninger til og forståelser af alkohol som eleverne. Forældrene er selv en del af alkoholkulturen og skal klædes på i forhold til deres rolle. Forstanderen eller lærerne kan anvende materialer som fx Fuld af liv til at klæde forældrene på. Skolen kan også med fordel invitere SSP eller et andet tilbud fra kommunen, som kan facilitere mødet.

Inspiration til forældremødet

1. Fuld af liv til forældre – alkoholdning.dk
2. Sundhedsstyrelsen – teenageforældre.dk
3. Forældreforeningen Unge & Alkohol – Forældreguiden
4. Skole og Forældre – forældrefiduser.dk
5. Skole og Forældre – Samspillet – del holdninger på forældremødet.

Udgivelsen er udarbejdet af:

Freja Jørgensen, sundhedskonsulent og projektleder,
Alkohol & Samfund

Foto: Christoffer Regild

Udgiver:

Alkohol & Samfund
Høffdingsvej 36 2500 Valby
Tlf. : 35 29 30 90

© Alkohol & Samfund, 2022